

מה הרגע הכי חשוב בחיים? מהי החוויה הכי מעצבת בקורות החיים, שלפניה ואחריה אינך אותו אדם? לא עשיתי סקר, אבל לעניות דעתי זה הרגע בו אדם מגלה שהוא משמעותי, שיש בו כדי לתרום והוא בדרך הנכונה להגשים זאת.

המילה "אושר" היא מלשון "אישור", משום שהאושר הוא תוצר של הסכמה פנימית וחיצונית שיש בך חשיבות והנך נמצא במקום הנכון עבורך¹.

השבוע מתרגש רגע ענק כזה, אירוע שמאיר את החיים בפרוז'קטור של מיליארד וואט ומכריז: אנחנו משמעותיים והעולם זקוק לנו. השבוע מציינים אירוע נדיר, חריג, ששום עם על פני האדמה לא זכה לו. השבוע נציין יום הולדת שלושת אלפים שלוש מאות שלושים ושלוש לעם ישראל ותורת ישראל ואנו זוכים לעשות זאת על אדמת ארץ ישראל. יצאנו ממצרים למדבר בשנת ב אלפים תמח (2448 לבריאת העולם) ואנו חוגגים את חג השבועות שנת ה' אלפים תשפא (5781).

השילוב הזה הוא נס הניסים ופלא הפלאות של הקיום. המספרים לא משקרים, אנו יכולים להביט אחורה ולראות שההיסטוריה פועלת בצורה קבועה: האדם מת והציוויליזציות שוקעות. האדם זמני וגם האומה זמנית. עמים, תרבויות ודתות הם תופעה חולפת שנסוגה מפני שינויים ואופנות מודרניות.

נראה זאת בשני היבטים: דתי ולאומי, רוחני וארצי. כל עם מחזיק נכסים רוחניים של דת, תרבות ומורשת היסטורית, וכן נושא אופי ארצי של שליטה וממשלה בשטח אדמה. כעת ניקח את כל העמים שהתחרו בנו בעת העתיקה ונגלה שלא נותר מהם דבר, לא רוח ולא ארץ. מדי יום מזכירים את "הכנעני החתי האמורי הפרזי וגו'", שבעת העמים ששלטו בארץ הזו לפנינו, טרם כיבוש יהושע. בהמשך הגיעו האשורים שהגלו את עשרת השבטים, הבבלים שהגלו את יהודה, היוונים שהרעישו את העולם בתבונתם ולבסוף היו הרומאים שהחריבו את הבית השני והגלו אותנו שוב. מה נותר מהם? **השלטון** לא שרד, **דת** האשרה והבעל או 'אל האהבה והמלחמה' של היוונים אינם מחייבים אף אחד, וגם איש אינו מגדיר את **גיבוריו**, את **המורשת ההיסטורית** שלו כמצרית-פרעונית או רומית. הישן ניגף מפני החדש והעמים ניגפו בפני שינויי המודרנה ונעלמו מבימת ההיסטוריה.

העובדה הזו בולטת ברמה הלאומית-ארצית: אין עם בתולדות העמים שגורש מארצו עד שלא נותר בה איש, ואחר כך חלפו השנים והוא שב אליה. האדם נסחף אחרי שכניו החדשים ונטמע בהם.

יש רק חריג אחד שלועג לחוגים וכל מציאותו מכריזה: "**החלש שורד**". לפני 3333 שנה קיבלנו את התורה והתחלנו את הדרך לארץ ישראל, ומאז **התורה** היא אותה תורה, **הגיבורים ההיסטוריים** אותם גיבורים, וגם **שבנו לשטח האדמה בארצנו הקדושה**. אחרי שבעים שנות גלות בבל וכן אחרי 1900 שנה של גלות נוראה והשמדות איומות, קמנו מבין העמים והתנערנו כעוף החול לשוב ארצה ועודנו מייחלים ומצפים לגאולה שלמה שתקבץ את כלל ישראל לארצנו.

והיות שיהודים הם ספקנים, בואו נקשיב לאחרים הבאים מן החוץ. החכם מכל האדם לימד כלל:

¹ **אנקדוטה:** בחור צעיר נכנס למכולת שכונתית וביקש לעשות כמה טלפונים מהמכשיר המונח על השולחן. המוכר נעתר לבקשתו. הבחור חייג למספר מסוים ושאל את האיש מעבר לקו האם הוא זקוק לגנן שיטפל בגינה הביתית שלו? האיש השיב שיש לו כבר גנן. הבחור עשה עוד שיחה ושאל שוב האם זקוקים לגנן? האיש השיב שיש לו גנן קבוע. הבחור התעקש ושאל האם בתנאים מסוימים יסכימו להחליף את הגנן? האיש השיב בשלילה: "אנחנו מאוד מרוצים ממנו". כך ערך הבחור עוד שיחה ועוד שיחה וניסה לפתות אנשים לבחור בו במקום הגנן שלהם, אך כולם הביעו אמון בגנן הקבוע.

נכמרו רחמיו של בעל החנות והוא עודד את הבחור. "אל תיקח ללב, כל ההתחלות קשות, אתה עוד צעיר ובמשך הזמן תבנה מעגל קליינטיים אמין שיבטח בך".
 "זה בסדר", חייך הבחור, אלו בדיוק התשובות שרציתי לשמוע. אני הגנן בבית המשפחות שדיברתי איתן כרגע, אבל הקליינטיים אף פעם לא אומרים מילה טובה וקשה לי להמשיך לעבוד בלי לדעת שהם מרוצים. מעת לעת אני עושה בדיקת סקר שמוודאת שיש ערך לעבודה שלי – ומקבל התלהבות להמשיך להתאמץ...".

1. משלי כז: יהלך זר ולא פיך – רלב"ג: אין ראוי שתהלל עצמך ... טוב שיהללך זר.

כדי לקיים את דברי החכם, נביא את התפעמות הזר. הסופר האמריקאי הנודע מארק טוויין, שביקר באירופה בסוף המאה ה-19 ונדהם לראות את עוצמת השנאה ליהודים ואת עוצמת ההשפעה שלהם:

מארק טוויין, 1899, על אודות היהודים: אם הסטיסטיקה מדויקת הרי שהיהודים הם רק אחוז אחד של הגזע האנושי. כוכב קטן מהבהב האובד בזוהר שביל החלב. הגיוני שכמעט ולא היה צריך לשמוע אודות היהודי, אבל שומעים ותמיד שמעו עליו. חשיבותו המסחרית מרקייעה שחקים בחוסר יחס למספרו באוכלוסייה. תרומתו לרשימת הכבוד של אישים בספרות, מדע, אומנות, מוסיקה, כלכלה, רפואה ומדעי הרוח חורגת מכל קנה מידה.

המצרים, הבבלים והפרסים קמו בזמנם, מילאו את נשמינו ככוכבי שביט עד שזיום דרך. בעקבותיהם באו היוונים והרומאים ברעמים כבירים עד שנשתתקו... היהודי ראה את כולם, ניצח את כולם ואיננו מראה סימני התדרדרות ... כל הברואים חדלים פרט ליהודי, כל עוצמה כורעת רק שלו שרירה וקיימת. מהו סוד חיי הנצח?

חברים, העובדה הזו היא נס הניסים. אנו רגילים לדבר על פלאות כמו יציאת מצרים וחנוכה, אבל אלו רק ניסים זמניים שפעלו לרגע ונעלמו. ואילו הגיענו לגיל 3333 שנה הוא נס נצחי ומתמשך. הוא דומה להשתתפות בחגיגת יום הולדת לאדם שהשלים 120 שנה...

יש לכך מסקנה אחת: כשאדם מאריך ימים בעבודה, הדבר מלמד שהמפעל זקוק לו. כשאדם מאריך ימים בעולם הזה, הדבר מלמד שיש לו שליחות שלא תמה, וכשעם אחד זוכה להיות נצחי, הדבר מחייב מסקנה: **יום הולדת 3333 הוא אמירה שהעולם אינו יכול בלעדיך, בלעדינו.**

כיון שכך, אנו רוצים להקדיש את השיעור לשני רעיונות נפלאים. א. להוכיח כי כהכנה למתן תורה עלינו **לזכור את פלא קיומנו**. אחת ההכנות ליום החשוב הזה היא לבוא בביטחון עצמי ולזכור שמדובר ביום ששינה את העולם והעניק לנו שליחות בלתי רגילה.

ב. להרחיב ברעיון חסידי מרומם אודות **המשמעות העמוקה של המספר 3**. כיצד הוא מבטא את תכלית שליחותנו וקיומנו עלי אדמות ובעצם את סיבת שרירותנו.

ב. בעוד כמה ימים נחגוג את חג השבועות, זמן מתן תורתנו בהר סיני. כאן ישנה עובדה מרתקת שראוי לתת עליה את הדעת: לעולם קוראים פרשת במדבר לפני חג השבועות.

2. שולחן ערוך אורח חיים תכח,ד: לעולם קוראים פרשת במדבר סיני לפני עצרת.

מה יש בפרשה שמכין אותנו ליום הגדול? הרי אין בה ברכות וקללות כמו בפרשה הקודמת או מצוות חשובות כמו בפרשה הבאה נשא? מובא בטור, מספרי ההלכה החשובים, דבר תמוה.

טור שם: פקדו ופסחו [פרשת 'צו' לפני פסח], **מנו ועצרו** [פרשת במדבר אודות מנין בני ישראל לפני עצרת], **צומו וצלו** [אחרי תשעה באב קוראים פרשת ואתחנן שעוסקת במצוות תפילה].

הקשר בין פרשת במדבר למתן תורה הוא בהיותה עוסקת **במספרים**, במפקדים ומניינים. שנה אחרי יציאת מצרים, בראש חודש אייר, אחרי שסיימו להקים את המשכן, הקב"ה ציווה לפקוד כל אדם מגיל עשרים עד גיל ששים. הפרשה מספרת בהרחבה על הספירה של כל שבט, אחר כך מתארת את סדר החניה ושוב חוזרת על המניין של כל שבט ואחר כך עוסקת במניין הלויים.

ובעוד שלכאורה מדובר בנושא סטיסטי שאין לו משמעות לדורות, שהרי כל בני הדור ההוא מתו בחולות המדבר בעקבות חטא המרגלים, בכל זאת קובע הטור שזו ההכנה המוכרחת למתן תורה. אי אפשר לגשת לקבל תורה בלי לקרוא מספרים אודות סדרי הגודל של עמנו.

מעניין שנושא המניין הוא כל כך חשוב, עד שכך קוראת הגמרא **לכל הספר**. בעוד שאנו רגילים לומר ספר "במדבר", על שם הנושא העיקרי בו: סיפור חיי בני ישראל בארבעים השנים במדבר (סידור

המחנות, סיפור המרגלים, קורח, בלק, המלחמות בעמי המדבר בדרך לארץ), הגמרא רואה את העיקר בפרט צדדי לחלוטין: "ספר הפקודים", ספר המנינים והספירות.

ימא סו: בא כהן גדול לקרות [ביום הכיפורים] ... וקורא 'אחרי מות' ו'אך בעשור [לחודש השביעי] בפרשת אמור] ... ו'בעשור [לחודש השביעי] שבחומש הפקודים [פרשת פנחס] - רש"י: חומש הפקודים - שמתחיל במניין של ישראל.

והתמיהה גדולה: מה כל כך חשוב בנושא המספרים שהופך אותו לעיקר הספר?

מעבר לכך עולות שאלות חזקות אודות עצם עריכת המפקד: הרי לא היה צורך במניין הזה, משום שלא התחדש בו כלום על פני הידוע כבר? המניין הקודם נערך בסך הכול חצי שנה קודם, עם הקמת המשכן לאחר יום הכיפורים, כולם תרמו מחצית השקל למשכן וכך ידעו כמה יהודים ישנם. ואכן התוצאה הסופית בשני המפקדים הייתה בדיוק אותו הדבר: 603,550. אז למה למנות שוב?²

רמב"ן א, מה: לא הבינותי טעם המצוה הזאת, למה צוה בה הקב"ה כי היה צורך שיתיחסו לשבטיהם בעבור הדגלים, אבל ידיעת המספר לא ידעתי למה צוה שידעו אותו?

ג. בכלל ידוע שנזהרים מספירה מיותרת משום החשש מ"עין הרע". הרעיון הוא³ שברגע שאדם מגיע להישג גדול וכולם מתחילים לדבר על ההישג שלו, זה גורם לכך שהמקטרג יעלה לפני ה' ויעורר שאלות האם הוא ראוי לאותו הישג. למה אם כן לספור שוב ולעורר דוברים מרובצם?

רש"י כותב הסבר ידוע לספירה החוזרת: להעיד על החביבות של הקב"ה אלינו, כמו שסופרים דולרים או יהלומים בכל שעה. וכך אחרי השראת השכינה בהקמת המשכן התעורר לספור אותנו שוב. ואולם להעיר שאין זה מתרץ: סופרים כשחל שינוי כלשהו במספר הפריטים, אבל אין סופרים שוב ושוב אותה חבילת הדולרים. וכיון שלא חל שינוי במספר האנשים מדוע הורה לספור שוב?

הרמב"ן מביא שלושה הסברים למצוות הספירה והביאור הראשון ביניהם כל כך מיוחד ומרגש, וכאילו נכתב בדיוק ליובל המיוחד שאנו מציינים השנה.

רמב"ן שם: להודיעם חסדו עליהם כי בשבעים נפש ירדו אבותיהם מצרימה ועתה הם כחול הים.

אין מחזק את האמונה כמו המספרים, כמו עובדת קיומנו הפלאית כנגד כל הסיכויים. ספר חובת הלבבות הולך שלב נוסף וממליץ להתבונן בפלא קיומנו בעת חלישות הדעת:

חובת הלבבות שער הבחינה פרק ה: ואם יבקש אדם בזמן הזה לראות משהו דומה לעניינים ההם [עידן הניסים הגלויים], יביט בעין האמת עומדנו בין האומות מעת הגלות וסידור ענייננו ביניהם עם מה שאנו בלתי מסכימים עמהם בסתר ובגלוי ... כמו שהבטיחנו יוצרנו (ויקרא כו, מד): 'ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם'.

ואולי יש לקשר זאת גם לעובדה שקוראים את הפרשה הזו לפני מתן תורה. כיון שההכנה המחזקת למתן תורה, היא לחנות "בהר סיני", להיות בבחינת "בהר" לפני שמגיעים ל"סיני". טרם נעמוד לקבל את התורה בפעם ה-3333, מוטל עלינו להיות גאים וזקופי קומה בגודל נצחיות והשפעת התורה.

² איך המספר לא השתנה בחצי שנה: הרי אנשים חדשים מגיעים לגיל עשרים ואחרים יוצאים מגיל שישים? וכן אנשים מתים בתוך התקופה (כמו נדב ואביהוא)? ביחס לנושא הגיל, רש"י מסביר כי ספרו אותם מלכתחילה לפי שנתון כללי, את כל אלו שנכנסו לגיל עשרים בחודש תשרי עד סוף השנה הבאה (כמו הרישום לגן הילדים, שהוא לפי שנתון) ולכן כולם נמנו כבר במניין הראשון. וביחס לנושא המיתה יתכן כי עיגלו את המספרים ולא התייחסו לבודדים שמתו.

³ ראו לקו"ש לב/151 שזה ההסבר למיתתם הטראגית של תלמידי רבי עקיבא בספירת העומר: הם הגיעו למספר מרשים של 24,000 וזה גרם להתעוררות עין הרע עליהם, וכאן עלה המקטרג והציף את העובדה שהם אינם נוהגים כבוד זה בזה, וכך העין הרע בצירוף החטא הזה - הסיר את השמירה האלוקית מהם.

בהערה הובא סיפור הישרדות פלאי מתקופתנו⁴.

ואחרי הבנת חשיבות המספר בכלל, אנו רוצים לעיין במשמעותו העמוקה והפנימית של המספר 3.

ג. פרשת מתן תורה מתחילים בכותרת מהדהדת שאין כדוגמתה בתורה:

3. שמות יט,א: בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני: ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני.

התורה פותחת בהכרזה ש"בחדש השלישי" הגיעו למדבר סיני. אחר כך חוזרת ומתחילה לספר מהתחלה: "ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני". והשאלה עולה מאליה: היה נכון לקצר ולכתוב "ויסעו מרפידים ויבאו למדבר סיני בחדש השלישי", ומה פתאום פותחת בהכרזה על ההגעה בחדש השלישי ואז צריכה לחזור ולכתוב שוב מאיפה הגיעו?

רמב"ן: היה ראוי לומר 'ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני בחדש השלישי', כמו שנאמר למעלה (שמות טז,א): 'ויסעו מאילים ויבאו כל עדת בני ישראל אל מדבר סיני'?

האור החיים הקדוש מעלה שאלה חזקה יותר: מה בכלל הגדלות בכך שהתורה ניתנה בחדש השלישי ליציאת מצרים והרי **דרך החושק להזדרז לאהובתו** ולכן הייתה צריכה להינתן מיד בחדש הראשון? (התמיהה גדולה יותר לאור ההתעוררות של ישראל לספור את חמישים הימים בהתלהבות לקראת מתן תורה והנה הקב"ה אינו ממחר וממתין עד החדש השלישי?).

אור החיים: למה נתעכב ה' מתת התורה עד חודש השלישי, כי מן סימני האהבה שלא יתעכב חושק מבא לחשוקתו? ואם לצד הדרך, הלא מצינו שאפילו לאליעזר עבד אברהם קפצה לו הארץ בלכתו לקחת אשה ליצחק ומכל שכן לחתונת נשיאת ראש כי תקפוץ הארץ וגם השמים אם יצטרכו לה?

השאלה גדולה הרבה יותר לאור ההרחבה שיוצרת הגמרא למושג השלישי:

שבת פח,א: דרש ההוא גלילאה לרב חסדא: בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי (תורה משולשת בתורה נביאים כתובים, ובמדרש אגדה: תורה שבעל פה משולשת במדרש, הלכה ואגדה) לעם

⁴ אני זוכה לשמש כרב בית הכנסת המרכזי בראשון לציון ולחזות בפלא שלמעלה מדרך הטבע. ר' יעקב זילברשטיין, יו"ר הנהלת בית הכנסת, הוא האדם היחיד בארץ וכנראה בעולם ששרד את כל המלחמה במחנות ההשמדה. קרוב לשש שנים הוא התקיים במשרפות הגיהנום ויצא על שתי רגליו. בערב ראש השנה ת"ש (ספטמבר 39), גייסות האס,אס פרצו לרחובות פולין. אביו רצה לקנות חלות ויין לחג, אבל אמו חששה יהודי עם זקן ופאות ייצא לרחוב וביקשה מיענקלה הצעיר, בחר בן 15 עם לחיים חלקות שייצא הוא. זאת הייתה הפעם האחרונה שראה את הוריו. הוא נתפס ברחוב והועלה על משאית לבוכנוולד. אלפי אסירים נדחסו בתוך אוהלים רעועים ורוב אלו שהגיעו באותם ימים נפחו נשמתם במגפות טיפוס ודיזנטריה. אחרי שלוש שנות עבודות פרך בבוכנוולד, הוא הועבר לאושוויץ ושם שרד עוד שלוש שנים. פעם כבר הובל לכבשנים והתפשט מבגדיו, אבל קצין עבר וצעק: "זה נער צעיר שיכול לעבוד, לא הגיע זמנו למות". פעם אחרת נחשד כחבר במחתרת שפעלה באושוויץ, הוא קיבל חמישים מלקות ונתלה כשרגליו למעלה וראשו למטה, אבל מישהו מסתורי הוריד אותו לאחר שאיבד את ההכרה. גם בצעדת המוות בימיה האחרונים של המלחמה הוא צעד, וגם את ימי השחרור הוא שרד, אף ששישים אחוז ממשוחררי אושוויץ מתו בחדש הראשון אחרי המלחמה כשהחלו לאכול ולחזור לחיים.

מה הסוד שלו? כמה לילות אחרי שהגיע לבוכנוולד, ראה מישהו מסמן לו באחד האוהלים. שמו היה הרב פרנקפורטר, רב בצבא האוסטרי שנעצר ב"ליל הבדולח" בנובמבר 1938. הרב פרנקפורטר היה חלש מכדי לצאת לעבודה ובכל בוקר היו הגרמנים מלקים אותו 25 מלקות. פרנקפורטר ביקש מהנער ללמוד עמו גמרא אחרי עבודות הכפייה ובמשך כמה שבועות מדי ערב, הרב והנער למדו מתוך הזיכרון באידיש. פעם אחת הרב בזרועו ואמר: "יענקלה, אלו ימי האחרונים, אבל אתה צעיר, אתה תשרוד את הגיהנום, אני מבקש ממך להבטיח שתי הבטחות: א. תספר לעולם מה היה כאן. ב. תעביר דרישת שלום למשפחה שלי". ואולי זאת ההבטחה של יענקלה לרב ששמרה עליו. אכן הוא קיים את שתי ההבטחות בהידור: עד היום הוא חבר הנהלת "יד ושם" והקדיש את כל מרצו לזיכרון הקדושים. בנוסף, הייתה לי הזכות לנהל מסע חיפוש ביחד עם כמה שלוחים ברחבי העולם ובהובלת אבנר שלו, יו"ר יד ושם, ולפני חמש שנים (בהיותו בן למעלה מתשעים!). לאתר את נכדו של הרב פרנקפורטר, שפועל כפסיכיאטר יהודי בקווינס בניו יורק ולהעביר לו דרישת שלום מהסבא, מהגיהנום של בוכנוולד לפני שבעים שנה.

תליתאי (עם משולש בכהנים לויים וישראלים) על ידי תליתאי (משה השלישי במשפחתו) ביום תליתאי (השלישי לפרישה) בירחא תליתאי (השלישי מיציאת מצרים).

והשאלה מתבקשת: מה הקשר בין התורה ובין השלוש? הרי הקב"ה אחד והתורה אחת ועם ישראל "גוי אחד בארץ" והיה הרבה יותר מובן אם הכול היה באיחידה אחת ולא כשלוש?

במאמרי ושיחות אדמור"י חב"ד ישנו רעיון מיוחד במינו הממחיש את עיקרה של התורה ומהות ייעודנו כבני העם היהודי. אין צורך לומר כי 'שליחות השלוש' היא עצמה סוד קיומנו ושרידתנו לנצח נצחים עד ביאת המשיח בקרוב ממש⁵.

המספר שלוש מבטא שלום ושיתוף פעולה בין גורמים מנוגדים. בעוד שהמספר "אחד" מבטא שליטה (דיקטטורה), מקום שיש בו רק מציאות יחידה, מספר שניים מבטא מחלוקת, שתי מציאויות שנאבקות אחת בשנייה, הנה המספר שלוש מבטא את השלום, את שני המתנגדים שהצליחו לגלות את המשותף ביניהם ולייצר שיתוף פעולה וסינרגיה ביניהם.

כך מזכירים מדי בוקר את המידה האחרונה בין המידות שהתורה נדרשת בהן:

תורת כהנים ויקרא: שני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם.

תפקידו של הכתוב השלישי הוא לא להכריע כאחד הפסוקים, כי אז השני נותר עומד בסתירה אליו. הכרעה אמיתית היא כזו שמגלה את המשותף ואת האמת ששניהם צודקים ואין כל מחלוקת ביניהם. הם בסך הכול מציגים שתי זוויות שונות של אותו הנושא. לדוגמה:

מכילתא דרבי ישמעאל יתרו ט: כתוב אחד אומר 'וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר' וכתוב אחד אומר 'מן השמים השמיעך את קולו?' [וכי ה' דיבר מהשמים או מהארץ?]. הכריע השלישי: 'כי מן השמים דברתי עמכם' - מלמד שהרכין הקב"ה שמי השמים העליונים על הר סיני ודבר עמהם.

וזאת ההמצאה המהפכנית של היהדות. זו הדרך היחידה לעשות שלום בין שמים וארץ ולחבר את חיי המעשה עם הקדושה. החידוש המהותי של היהדות הוא שהקב"ה לא נמצא למעלה והאדם אינו נמצא למטה, אלא הקב"ה נמצא למטה והאדם מסוגל לעלות למעלה. לא צריך לברוח מהחיים כדי להיות קדוש, וגם לא צריך להיכנע וליפול בגלל הקושי להיות קדוש. אלא לחיות למטה כאילו זה למעלה.

נסביר: האתגר של הדת הוא לפתור את הסתירה בין השמים והארץ. הקב"ה נמצא למעלה והאדם למטה. האלוקים רוצה קודש והאדם חול. ה' רוצה רוח והאדם גשם. וכאן נוצרו שני פתרונות שהם בעצם דומים: דתות הנצרות והמזרח העדיפו קיצוניות אחת: את הקודש. האדם השלם הוא זה שמצליח להתרחק מחיי החומר ולהדחיק את הצורך באישות ובעושר. מנגד, כיון שהקיצוניות הזו פועלת כנגד טבעו של האדם ואינה רלוונטית עבור רובנו המוחלט, לכן אחרים מעדיפים את הקיצוניות ההפוכה ולהתרחק אל החומר. אלו מתרחקים מהחיים ואלו מתרחקים מהאלוקים.

עד שיבוא הכתוב השלישי: באה היהדות וחידשה שהקב"ה נמצא למטה והאדם מסוגל לעלות למעלה. תכלית האדם אינה להרחיק את הקב"ה למעלה ולא להפיל את עצמו למטה, אלא להרכין את השמים להר סיני (כפי שמגלה הכתוב השלישי דלעיל). הגישה הקבלית-פנימית מגלה שהמקום עם הניצוצות האלוקיים הכי גבוהים הוא העולם הזה, וכך הרצון האלוקי הכי 'עמוק' הוא להתגלות כאן בעולם, בתוך פרוסת לחם ובכל בית עסק.

בפשטות: תכליתה של היהדות הוא ללמד איך לחיות לשם שמים. איך להביא את הקב"ה אל היום יום ולנהל חיי שגרה וחומר מתוך קדושה. לקום בבוקר ולומר ברכות השחר שמיעדות את היום שלנו לעבודת הבורא, להכין פרוסת לחם ולברך עליו וכך זוכרים מאיפה באנו ולאן אנו הולכים. ללכת לבית העסק ולסחור ביושר וכך לראות ולהראות כי המרחב כולו קדוש.

⁵ ידידי השליח הרב שמואל רסקין סייע לי בתרגום הרעיון לאותיות ומילים.

היהדות הופכת את הגוף לשותף ואת התאוה למשימה. הגוף אינו אויב והחומר אינו נמצא מעבר לגדר. אלא להיפך: הגוף הוא יצירה של הקב"ה שמצפה שנחבר אותה עם מקורה הקדום.

כעת נבין פלא אדיר שעומד בבסיסו של החג המרומם מכולם, חג מתן תורתנו: אפשר היה לצפות כי יום קדוש כזה ייחגג כמו יום הכיפורים, בעשרים וארבע שעות של לימוד תורה בבית המדרש. ואולם למרבה הפלא האמת היא הפוכה: היום היחיד בשנה בו לכולי עלמא חייבים אוכל ועוד אוכל הוא חג השבועות. היום הזה הוא הקיצוניות הכי מנוגדת ליום הכיפורים.

אף שמצווה להתענג בבשר ויין בכל חג, בכל זאת חיוב האכילה אינו גדול כמו בחג השבועות. מעבר לאכילה הייחודית של מאכלי החלב, גם השמחה בבשר ויין גדולה יותר בחג מתן תורתנו.

פסחים סח: רבי אליעזר אומר: אין לו לאדם ביום טוב אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה. רבי יהושע אומר: חלקהו חציו לאכילה ושתיה וחציו לבית המדרש. אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו, כתוב אחד אומר: עצרת לה' אלהיך וכתוב אחד אומר: עצרת תהיה לכם. רבי אליעזר סבר: או כולו לה' או כולו לכם ורבי יהושע סבר: חלקהו חציו לה' וחציו לכם.

מצד אחד נאמר: "עצרת לה' אלוקיך", היינו שהעצרת נחגגת בצורה רוחנית של לימוד התורה ואילו פסוק אחר אומר: "עצרת תהיה לכם", היינו שהעצרת צריכה להיחגג בצורה גשמית המשמחת את הגוף. רבי יהושע בוחר בפתרון פשוט: גם זה נכון וגם זה נכון וצריך לשלב בחג את שניהם. ואילו רבי אליעזר אומר כי מדובר **בשתי רמות של אנשים**: האנשים הפשוטים יחגגו עם אוכל, ואילו האנשים המסוגלים לכך יחגגו רק עם לימוד התורה.

הגמרא מוסיפה (ביצה טו) שרבי אליעזר לא דרש זאת רק מעצמו אלא תבע כך מתלמידיו. פעם ישב רבי אליעזר בבית המדרש בחג ולא נתן לתלמידיו ללכת הביתה. אלו שנשברו ועזבו את השיעור לטובת סעודת החג חטפו על הראש. "רבי אליעזר היה דורש כל היום כולו בהלכות יום טוב. יצאה כת ראשונה [לסעוד בביתה], אמר [בזלזול]: הללו הכינו חביות גדולות של יין [ואינם מסוגלים לשלוט בתאוותם]. יצאה כת שנייה אמר: הללו בעלי חביות בינוניות ו[לכן המתינו עד עכשיו אבל גם הם אינם מתאפקים]... יצאה כת חמישית אמר: הללו בעלי כוסות [קטנים ולכן התאפקו עד עכשיו]. התחילה כת ששית לצאת אמר: יהיו מקוללים. והרי שמחת יום טוב מצווה? רבי אליעזר לשיטתו שאמר: שמחת יום טוב רשות".

כמובן, הגישה תואמת את האישיות האדירה של רבי אליעזר בן הורקנוס, "רבי אליעזר הגדול", עליו ידוע הסיפור כיצד עזב את בית אביו העשיר בגיל 22 והלך ללמוד תורה ביבנה. הוא למד בשקדנות כזו עד שריח רעב נדף מפיו ורבן יוחנן בן זכאי אמר: כשם שנדף ריח רע מפייך, כך יתפשט ריח התורה שלך בכל העולם.⁶

וכאן מגיע הפלא העצום: הגמרא בפסחים מדגישה שכל המחלוקת היא בשאר החגים **חוץ מחג השבועות**. אפילו רבי אליעזר הגדול, גאון המתמידים והשקדנים, מודה בחג מתן תורתנו שהיום סוגרים את הספרים והולכים הביתה לאכול סעודה טובה.

אמר רבי אלעזר: **הכול מודים בעצרת דבעינן נמי לכם!** מאי טעמא? יום שניתנה בו תורה הוא רש"י: להראות שנוח ומקובל יום זה לישראל שניתנה בו תורה.

וכל אחד המום: האם זו הדרך להראות ש"נוח ומקובל יום שניתנה בו תורה"?

חיוב האכילה בחג השבועות מודגש בהלכה מדהימה נוספת:

שו"ע רבנו הזקן סימן רפח (ומקורו בבית יוסף בשם הרשב"א): אסור להתענות תענית חלום בחג השבועות, לפי שהוא יום שנתנה בו התורה וצריך לאכול ולשמוח בו להראות שנוח ומקובל לישראל יום שנתנה בו התורה. לפיכך אינו דומה לשאר יו"ט ושבתות שמותר להתענות בהם תענית חלום.

⁶ ידוע גם ביאור הגר"א לדברי רבי אליעזר בסוגיית תנורו של עכנאי: "עץ החרוב יוכיח", כי רבי אליעזר שקד כל ימיו בבית המדרש ואכל רק חרובים ולכן עץ החרוב התגייס להוכיח שהוא עולה על כל החכמים והלכה כמותו.

בעוד שבכל השבתות והחגים מותר להתענות תענית חלום במשך השבת, משום שהתענית מרגיעה ומהווה עונג ושמחת חג, בחג השבועות אסור להתענות ולבטל את החוויה הגופנית של החג. וכל אחד שואל הרי איפכא מסתברא? החגים האחרים מציינים הצלה **גופנית** ממוות לחיים ובכל זאת אפשר לחוות אותם בלי אוכל, ואילו חג השבועות מציינ את **התורה הקדושה** שירדה מהשמים וכיצד הדברים קשורים בכלל עם אוכל?

ליקוטי שיחות כג/27: הדבר תמוה: מועדי פסח וסוכות הם לזכר חסדים **גשמיים**, החירות משעבוד מצרים ונס ענני הכבוד שהגנו עליהם מפני השמש ובכל זאת ניתן לחגוג אותם גם באמצעות תענית, ואילו חג השבועות, המציין כולו חסד **רוחני** של מתן תורה, קשור דווקא עם אכילה ושתייה.

אולם, מושג השלוש המדובר מבהיר הכול: הבשורה של מתן תורה אינה להביא את התורה לבתי הכנסת. היא הייתה שם גם לפני מתן תורה כשאברהם ויצחק קיימו כל התורה. התביעה העמוקה של מתן תורה היא להביא את האלוקים אל החיים ולהפוך את המציאות עצמה לקדושה. לכן ביום הזה אי אפשר להישאר בבית המדרש. להיפך, הקב"ה מבקש את השגרה שלך, את הפרטיות שלך, את אותם מקומות שהנך נזהר לשמור לעצמך. לכן ביום הזה סוגרים את הספרים והולכים **לאכול ולשתות טוב לשם שמים**. כך מתן תורה מגיע הביתה. הבית קדוש, הילדים סביב השולחן קדושים, הגוף נהנה מהבלינצ'ס והעולם כולו רועש מנוכחותו של הקב"ה.

ליקוטי שיחות כג/28: התורה והמצוות ניתנו לבני ישראל כפי שהם נשמות **בגופים**. וזאת משום שתכלית המצוות היא לתקן את **הגוף**, שגם הגוף של האיש הישראלי יהיה צרוף וחדור בקדושת המצוות. מזה מובן, שציווי התורה ששבת ויום טוב צריכים להיות זמן של עונג – אין הכוונה לכך שרק הנשמה צריכה להיות בעונג רוחני ביום הזה, אלא שגם **הגוף** יחוש עונג בגלל שזה שבת. ואדרבה: עיקר כוונת המצווה היא לצרף את הגוף. וכיון שהתענוג הטבעי של הגוף הוא באכילה ושתייה, לכן חיוב העונג הוא על ידי אכילה דווקא. כי דווקא באופן זה, העונג חודר ומצרף את הגוף ממש.

בפשטות: החג הזה הוא המועד של הגיבורים האמיתיים, אלו שהפכו את המציאות סביבם למשמעותית. אלו שהקימו מניין למנחה בבית העסק, אלו שאוספים את החברים לשיעור תורה שבועי, אלו שמנהלים שולחן שבת פעיל ורוחני. אלו שהקב"ה הפך להיות עבורם המציאות עצמה.

כתיבת הדרשות והשיעורים והפצתם באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של **שלוחי הרבי ברחבי תבל**

ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' **שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי**
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב